

Economische Barometer 2017

Bergen op Zoom en Roosendaal

Kernuitkomsten vergeleken, februari 2018

> www.ioresearch.nl

Een **barometer** is gericht op het volgen en (door middel van cijfers) in beeld brengen van relevante ontwikkelingen. Dit in tegenstelling tot een beleidsmonitor, die de realisatie van beleidsdoelstellingen in kaart brengt. Een barometer levert input voor (bijstelling van) beleid en heeft een agendazettende functie. Een barometer kan daarmee een belangrijke rol spelen in de proces- en projectvorming en kan ook gebruikt worden in de externe communicatie.

Een gezamenlijke basis voor beleid

Een belangrijke voorwaarde voor economisch beleid is de beschikbaarheid van relevante informatie over de economische ontwikkeling. Goede en actuele analyses en heldere data zijn nodig als basis voor een actiegericht economisch beleid.

De gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal hebben gezamenlijk het initiatief genomen om een Economische Barometer samen te stellen. Door samen op te trekken hierin, ontstaat een gedeeld inzicht in de economische ontwikkeling. Overeenkomsten en verschillen in structuur en ontwikkeling worden zichtbaar en vormen het vertrekpunt voor gemeentelijk economisch beleid en voor samenwerking en afstemming.

De Economische Barometer:

- is gericht op de vraag hoe de economie in de gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal zich ontwikkelt;
- genereert sturingsinformatie op basis waarvan beleid aangepast en uitgewerkt kan worden en prioriteiten kunnen worden gesteld;
- speelt een rol in de gedachtewisseling tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs over de economische toekomst van Bergen op Zoom en Roosendaal.

2017: meer banen en minder werkloosheid

De uitkomsten van de barometer tonen dat zowel Roosendaal als Bergen op Zoom in 2017 uit het dal van de economische crisis klimmen en samen op lopen in het economisch herstel. Hoewel de groeicijfers nog wat bescheiden zijn en het niveau van voor de crisis nog niet in zicht is, staan veel signalen op 'groen'. Gedeelde topsectoren als logistiek en complementaire sectoren als industrie en zakelijke dienstverlening bieden aanknopingspunten voor versterking van de economische positie en ontwikkeling in lokaal en regionaal perspectief.

Na een aantal jaren van economische laagconjunctuur groeit de economie weer. Korte termijn vooruitzichten gaan zelfs uit van een krachtige groei van de economie. Voor 2017 komt de economische groei in Nederland volgens het Centraal Planbureau (CPB) uit op 3,2 procent. Voor 2018 rekt het CPB op 3,1 procent groei, waar eerder was uitgegaan van 2,5 procent economische groei. De Nederlandse economie heeft de wind dus weer in de zeilen, met meer vertrouwen van consument en ondernemer, stijgende koopkracht en uitgaven maar ook met groeiende tekorten op de woning- en arbeidsmarkt.

Economische kerncijfers Bergen op Zoom en Roosendaal

Banenkrimp ten einde: lichte banengroei in 2017

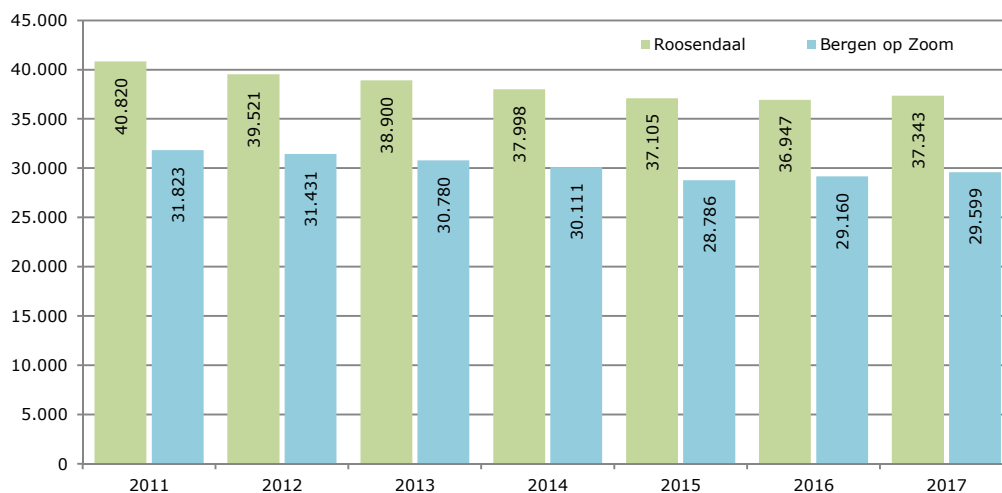
De economie heeft zich na een aantal jaren van laagconjunctuur hersteld. De arbeidsmarkt groeit mee met de economie. Zo is in 2016 de werkgelegenheid in Nederland met 1,1 procent toegenomen, de sterkste procentuele toename sinds 2008. Ook in Bergen op Zoom en Roosendaal heeft de economische meewind een positieve invloed op de arbeidsmarkt. In 2017 heeft Bergen op Zoom 1,5 procent banengroei en Roosendaal 1,1 procent.

AANTAL BANEN

NA EEN PERIODE VAN BANENKRIMP HEEFT ROOSENDAAL IN 2017 WEER EEN LICHTE BANENGROEI.

BERGEN OP ZOOM HEEFT NA DE FORSE AFNAME IN 2015, DOOR DE FORSE INKRIMPING VAN PHILIP MORRIS, IN 2016 WEER EEN LICHTE GROEI VAN DE WERKGELEGENHEID, DIE DOORZET IN 2017.

BRON:
VESTIGINGENREGISTER
WEST-BRABANT

Voor de aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt is het in beginsel van groot belang dat er (voldoende) banen beschikbaar zijn voor de totale beroepsbevolking. De verhouding tussen de werkgelegenheid en de totale beroepsbevolking (werkend en werkloos, in leeftijd van 15 tot en met 74 jaar) is in Bergen op Zoom 86 procent en in Roosendaal 95 procent. Roosendaal heeft in verhouding tot de omvang van de beroepsbevolking meer banen dan Bergen op Zoom.

In 2017 is in beide gemeenten 34 procent van de banen te vinden bij bedrijven die minstens 100 fulltime banen hebben. Dit wijkt niet af van het landelijk gemiddelde. Maar het is wel een duidelijke daling ten opzichte van 2011, toen 38 procent van de banen in Roosendaal en 41 procent van de banen in Bergen op Zoom bij grote bedrijven waren. De sluiting van Philips Lighting (Roosendaal) en de sterke inkrimping van Philip Morris (Bergen op Zoom) zijn voor deze ontwikkeling van belang, maar er is ook verder sprake van een schaalverkleining, met meer belang voor het kleinbedrijf.

Van de banen in Bergen op Zoom wordt ongeveer 57 procent ingevuld door werknemers van buiten de gemeente. In Roosendaal is dat circa 62 procent. Bergen op Zoom heeft een positief pendelsaldo met Roosendaal (inkomend groter dan uitgaand).

Het aantal vestigingen blijft toenemen. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door een aanhoudend groot aantal mensen dat voor zichzelf begint. Hierdoor is de ontwikkeling van het aantal vestigingen sinds 2000 positiever dan het aantal banen. Het aantal vestigingen van bedrijven en instellingen bedraagt in Nederland in 2016 bijna 1,5 miljoen. Van alle vestigingen heeft tweederde slechts 1 werkzaam persoon (eenmanszaken, zzp'ers, freelancers, kleine zelfstandigen). Ten opzichte van 1996 is het aantal vestigingen in Nederland bijna verdubbeld.

Doorgroei aantal (kleine) vestigingen

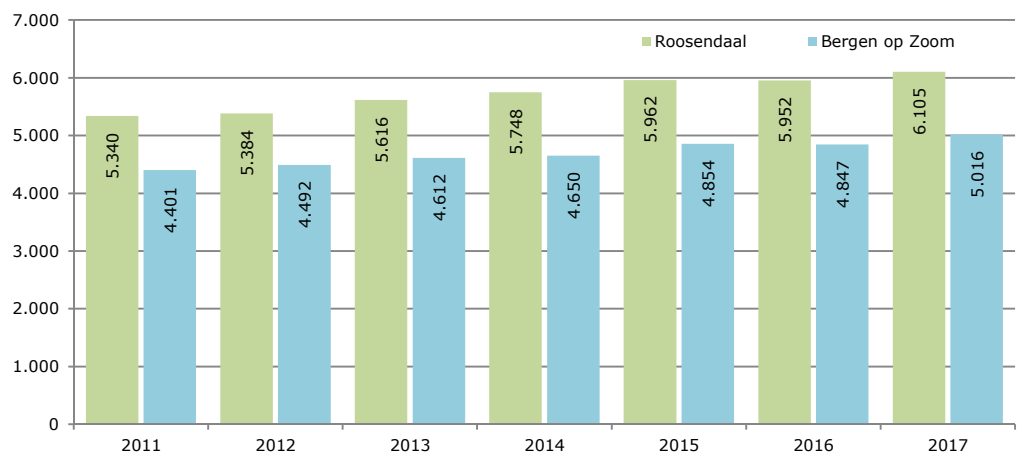
Het aantal vestigingen in een gemeente is één van de graadmeters voor ondernemerschap. Roosendaal en Bergen op Zoom ontlopen elkaar op dit gebied niet veel. Wanneer het aantal bedrijven wordt gerelateerd aan de grootte van de bevolking, zijn dat er in Roosendaal net iets meer. In Roosendaal zijn er 79 bedrijven per 1.000 inwoners en in Bergen op Zoom is dat 76. In Nederland als geheel is het aantal bedrijven in verhouding tot de bevolkingsomvang circa 15 procent hoger dan in beide steden.

AANTAL VESTIGINGEN

IN 2017 TELT ROOSENDAAL VOOR HET EERST MEER DAN 6.000 VESTIGINGEN (765 MEER VESTIGINGEN DAN IN 2011).

BERGEN OP ZOOM IS IN 2017 DE GRENS VAN 5.000 VESTIGINGEN GEPASEERD (+615 VESTIGINGEN TEN OPZICHTE VAN 2011).

BRON:
VESTIGINGENREGISTER
WEST-BRABANT

Het aantal vestigingen groeit in Roosendaal en Bergen op Zoom sinds 2011 even snel (14 procent). Die groei blijft achter bij die in Nederland. De toename komt voor het overgrote deel voor rekening van zzp'ers. Van de groei in Roosendaal bestaat circa 85 procent (640 bedrijven) uit zzp'ers en in Bergen op Zoom is dit zelfs 90 procent (566 bedrijven). In Bergen op Zoom is het aandeel zzp'ers iets groter dan in Roosendaal (55 om 54 procent).

Werkgelegenheid op werklocaties

Bergen op Zoom en Roosendaal beschikken over verschillende formele werklocaties: bedrijventerreinen en kantorenlocaties. Deze zijn belangrijk voor de economische structuur en arbeidsmarkt. In Bergen op Zoom is in 2017 11 procent van het totaal aantal vestigingen in Bergen op Zoom gelegen op een bedrijventerrein. In Roosendaal is dat 16 procent. Het werkgelegenheidsaandeel van bedrijvigheid op bedrijventerreinen is groter: in Bergen op Zoom is 35 procent van de totale werkgelegenheid te vinden op de bedrijventerreinen in de gemeente. In Roosendaal is het werkgelegenheidsbelang van bedrijventerreinen 45 procent. Ter vergelijking: landelijk gemiddeld is 11% van de vestigingen en 29% van de banen op bedrijventerreinen gelegen (peiljaar: 2016).

Naast de bedrijventerreinen vormen de binnensteden van Bergen op Zoom en Roosendaal ook belangrijke werklocaties en nemen elk ongeveer 10 procent van het totaal aantal banen voor rekening.

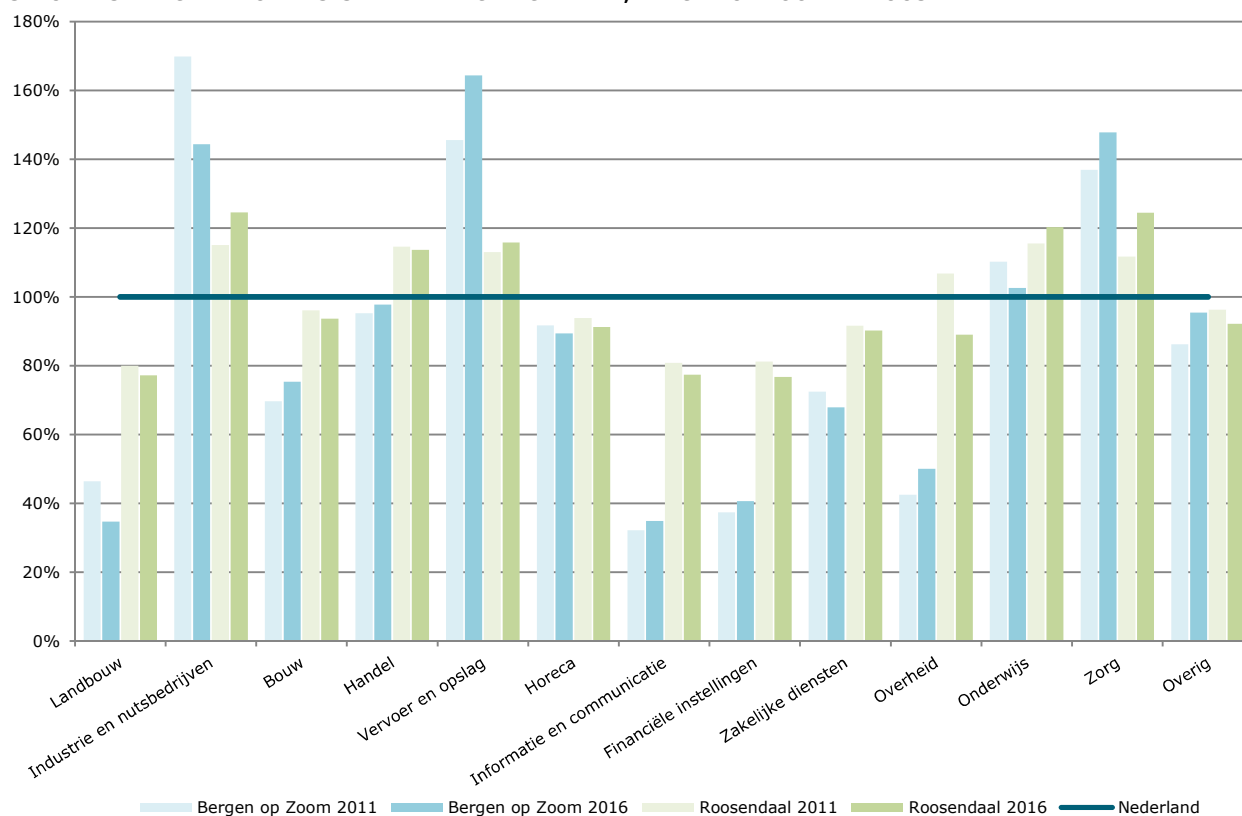
Voor inzicht in de concurrentiekracht van gemeenten is de specialisatiegraad van de economische sectoren een belangrijke indicator. Voor de specialisatiegraad op basis van banen geldt dat voor elke sector het aandeel van de banen in de Nederlandse economie op honderd procent is gesteld. Die referentiewaarde is in de figuur weergegeven met de horizontale lijn. Een specialisatiegraad boven honderd procent wil zeggen dat de betreffende sector relatief oververtegenwoordigd is en een specialisatiegraad onder de honderd procent dat die sector beter vertegenwoordigd is in Nederland als geheel.

Sectorstructuur: overeenkomsten & verschillen

Door de specialisatiegraad van de onderscheiden sectoren te presenteren ontstaat snel inzicht in de economische sectorstructuur. De samenstelling van de werkgelegenheid in sectoren wordt daartoe afgezet tegen het gemiddelde in Nederland.

Zichtbaar wordt zo dat Bergen op Zoom in de werkgelegenheid een scherper profiel heeft dan Roosendaal, met sterkere uitschieters naar boven in de industrie, vervoer en opslag en zorg en met een grotere ondervertegenwoordiging in informatie en communicatie, financiële instellingen en de overheidssector. Ook in Roosendaal zijn industrie, vervoer en opslag en zorg sectoren die er in omvang uitspringen, met daarnaast ook handel. In Roosendaal is specialisatie over de gehele linie gelijkmatiger.

SPECIALISATIEGRAAD OP BASIS VAN WERKGELEGENHEID, BERGEN OP ZOOM EN ROOSENDAAL

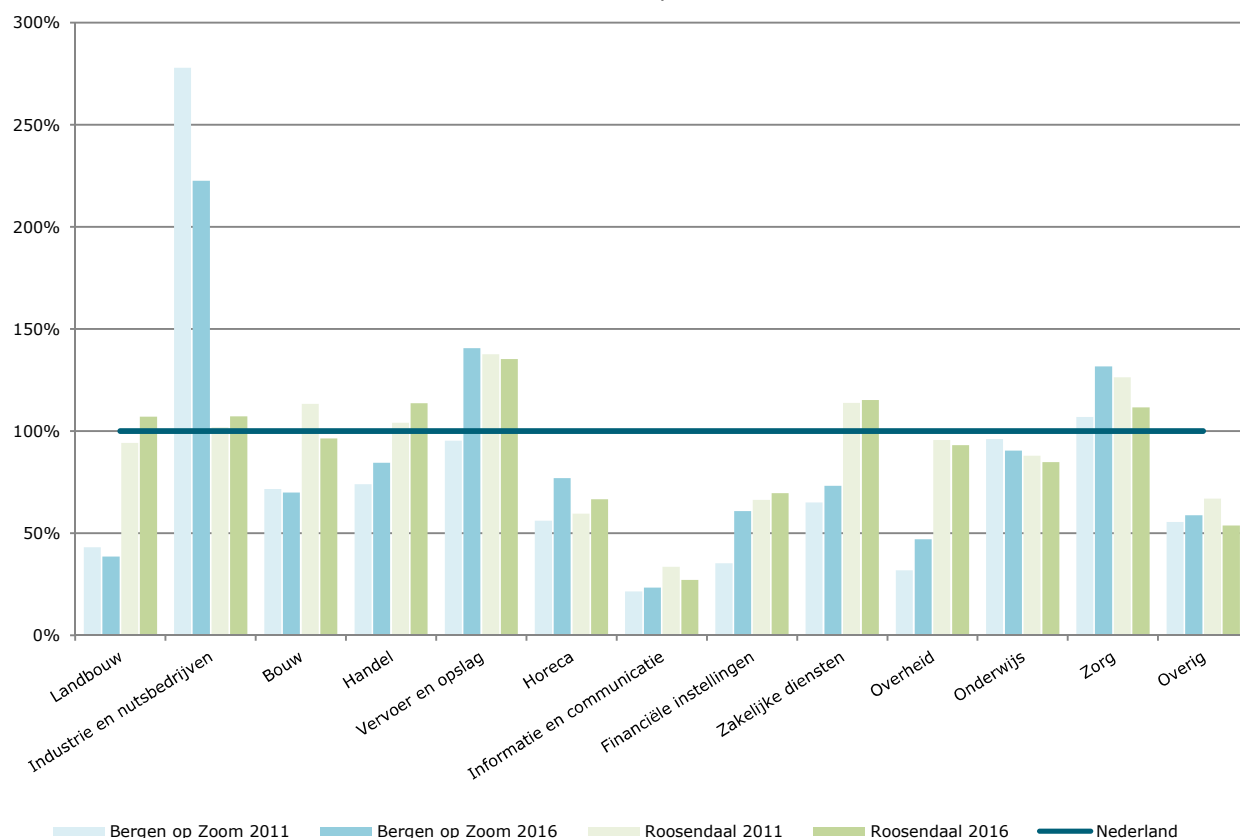
BRON: VESTIGINGENREGISTER WEST-BRABANT EN LISA

De specialisatiegraad van de economische sectoren kan ook bepaald worden voor de toegevoegde waarde. De toegevoegde waarde is het verschil tussen de marktwaarde van productie en de daarvoor ingekochte grondstoffen en vormt opgeteld en gecombineerd met belastingen het Bruto Regionaal Product. Voor de specialisatiegraad op basis van toegevoegde waarde geldt dat voor elke sector het aandeel in de Nederlandse economie op honderd procent is gesteld. Bij een specialisatiegraad boven honderd procent is de betreffende sector relatief oververtegenwoordigd en bij een specialisatiegraad onder de honderd procent is die sector beter vertegenwoordigd in Nederland als geheel.

Wanneer de toegevoegde waarde per sector wordt gepresenteerd, dan springt in het oog hoe groot het belang van de industrie in Bergen op Zoom is, ook al is die afgenomen. Daardoor ontstaat een heel ander profiel dan dat van Roosendaal. In Roosendaal is het belang van de industrie wat betreft de toegevoegde waarde geringer dan voor de werkgelegenheid. Het omgekeerde geldt voor de zakelijke dienstverlening.

SPECIALISATIEGRAAD OP BASIS VAN TOEGEVOEGDE WAARDE, BERGEN OP ZOOM EN ROSENDAAL

BRON: VESTIGINGENREGISTER WEST-BRABANT EN LISA

Samenvattend, de sector die in termen van specialisatiegraad op basis van aantal banen en toegevoegde waarde van grote betekenis is voor Bergen op Zoom én Roosendaal is de logistiek (vervoer en opslag). In Bergen op Zoom is ondanks afnamen de industrie een stuwende kracht achter de economische ontwikkeling van Bergen op Zoom. In Roosendaal is dat naast de logistiek ook de zakelijke dienstverlening.

Het aantal 15- tot 75-jarigen in Nederland met betaald werk lag in 2017 gemiddeld 2 procent hoger dan in 2016. Tegenover deze stijging van het aantal werkenden stond een daling van het aantal werklozen. In 2017 lag gemiddeld het aantal werklozen 19 procent lager dan 2016. UWV registreerde een daling van 28 procent van het aantal WW-uitkeringen sinds januari 2016. Overigens is de werkloosheid omvangrijker dan het aantal WW-uitkeringen, onder andere door niet-werkenden met een bijstandsuitkering, NWW'ers en personen die willen werken, maar niet geregistreerd staan.

Werkloosheid op een lager niveau

De werkloosheid op gemeentelijk niveau is beschikbaar tot en met 2016. In 2011 is die in Roosendaal, in Bergen op Zoom en in Nederland 5 procent. Ondanks een daling in het laatste jaar ligt het niveau in 2016 nog steeds hoger dan in 2011. In Roosendaal is in 2016 het werkloosheidspercentage iets lager dan landelijk gemiddeld.

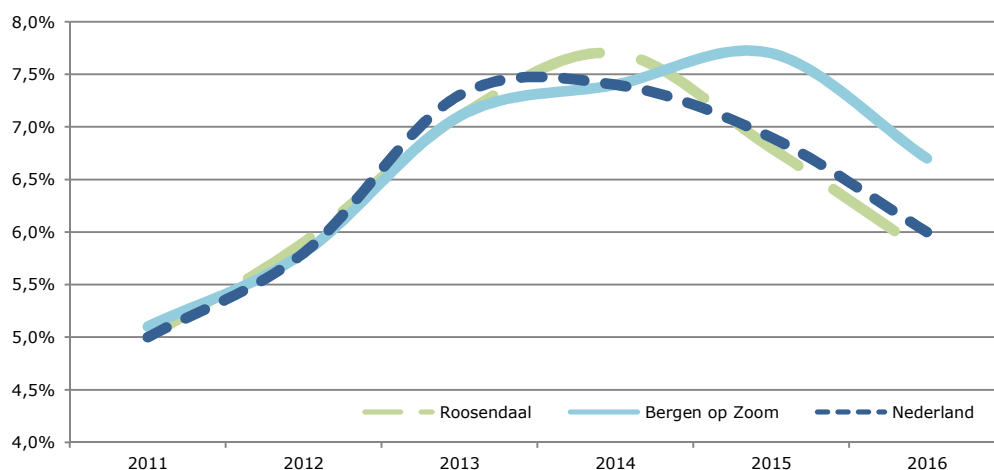
In 2016 en 2017 loopt het aantal WW-uitkeringen (een maat voor de werkloosheid) vrijwel constant terug in Roosendaal en Bergen op Zoom. De daling is het sterkst in Bergen op Zoom, waar het werkloosheidspercentage in deze gemeente in 2016 verhoudingsgewijs hoog was.

WERKLOOSHEIDSPERCENTAGE

VOOR ROOSENDAAL, NET ALS VOOR NEDERLAND, GELDT DAT DE WERKLOOSHEID IN 2014 HET GROOTST WAS. IN BERGEN OP ZOOM IS DAT EEN JAAR LATER, 2015.

IN 2016 IS IN ROOSENDAAL EN BERGEN OP ZOOM HET WERKLOOSHEIDSPERCENTAGE EEN PROCENTPUNT LAGER DAN EEN JAAR EERDER.

BRON: CBS

KRIMP AANTAL WW-UITKERINGEN

HET TEMPO WAARIN HET AANTAL WERKLOOSHEIDSPERCENTAGE DAALT, LIGT IN DE AFGELOPEN TWEE JAAR IN BERGEN OP ZOOM HOGER DAN IN ROOSENDAAL EN IN NEDERLAND TOTAAL. DIT KAN DUIDEN OP EEN 'INHAALSLAG' IN HET TERUGLOPEN VAN DE WERKLOOSHEID.

BRON: UWV-WERKBEDRIJF

